

Alkoholberoende

Publicerad 6.4.2006.

Ett kroniskt alkoholbruk leder till ökad tolerans och fysiskt och psykiskt beroende som är tecken på att nervsystemet har anpassat sig till alkoholens verkningar. Med alkoholism förstås vanligen ett psykiskt alkoholberoende. Grunden till alkoholens neurologiska effekter är inte känd i detalj; i motsats till de flesta andra droger har alkoholen ingen specifik effekt på hjärnan.

Alkoholen har förutom en brusande effekt även psykiska effekter, man upplever en känsla av vällust. Det är orsaken till att människor är benägna att dricka alkohol gång på gång. De här så kallade förstärkande effekterna kan leda till att en individ dricker allt större mängder alkohol och utvecklar addiktion eller alkoholberoende på grund av att det skett en anpassning till förändringarna i hjärnan.

Psykiskt beroende handlar om alkoholaddiktion. En alkoholist definieras som en person som är psykiskt beroende av alkohol eller som fyller vissa diagnostiska kriterier. (Alkoholberoende definieras bland annat enligt diagnostiska kriterier i DSM-IV samt ICD 10).

Karakteristiskt för psykiskt beroende är ett tvång att fortsätta dricka alkohol och oförmåga att låta bli alkohol samt en toleransökning och ett fysiskt beroende med tillhörande abstinenssymtom när drickandet upphör efter en tid av intensivt alkoholbruk. Också negativa känslotillstånd och illamående i samband med abstinensen kan bidra till mer drickande.

Oförmågan att låta bli alkohol leder oftast till återfall, dvs. att man börjar dricka på nytt. Stress är troligtvis en avgörande faktor som leder till återfall. Typiskt för alkoholberoende är likaså överlag sämre hälsa och försvagat socialt välbefinnande.

Vid fortsatt stor alkoholkonsumtion utvecklar man ett fysiskt alkoholberoende. Det fysiska beroendet blottas ofta först när abstinensbesvär uppträder för att alkoholtillgången strypts och alkoholen avgår ur kroppen. Fysiskt beroende med tillhörande abstinenssymtom är bara ett symtom på alkoholism.

För att utveckla ett fysiskt beroende krävs det att individen kontinuerligt utsätts för alkoholens verkningar, dvs. att det oavbrutet finns alkohol i blodet. Enligt vissa studier leder ett dagligt alkoholintag, med åtföljande promillehalt som inte överstiger en promille, inte till att ett fysiskt beroende utvecklas. Liknande effekt verkar ett flera dagars uppehåll i drickandet ha, sannolikheten för att ett fysiskt beroende utvecklas verkar då minska. Ett eventuellt begynnande beroende bryts under uppehållen.

När alkoholen avgår ur kroppen visar sig anpassningen till alkoholens bedövande effekt i form av överirritabilitet i nervsystemet och abstinensbesvär. Abstinensbesvär inträder när alkoholhalten i blodet sjunkit till cirka noll, vanligtvis 12-48 timmar efter alkoholförtäringen. Svårighetsgraden och tidpunkten för symtomen beror på hur våldsamt drickandet varit.

Även bakrus efter en enda gångs drickande motsvarar till sin karaktär ett abstinensstillstånd med alla dess symtom. Abstinenssymtom när långvarigt rickande upphör är ändå mycket starkare och återhämtningen tar längre tid. De allvarligaste formerna av abstinenssymtom är delirium tremens eller dille.

FD Kalervo Kiianmaa
Folkhälsoinstitutet

link

Källa till webbadress: <https://paihdelinkki.fi/sv/databank/informationssnuttar/alkohol/alkoholberoende>